दलित वस्ती सुधारणा योजना
अनुदानाच्या रकमेत वाढ करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय,क्रमांकः-दवसु-[illegible]/प्र.क्र. ४९२/अजाक
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक :- [illegible] २०११

वाचा:- १) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
क्रमांक -दवसु २००८/[illegible]/विघयो-१,दिनांक १४/११/२००८
२) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
क्रमांक:-दवसु-२००८/[illegible]/विघयो-१,दिनांक १९/१२/२००८

प्रस्तावना:- दलित वस्ती सुधार योजनेचा एक भाग म्हणून ग्रामीण व शहरी भागामधील दलित वस्त्यातील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांच्या मूलभूत गरजा भागविण्यासाठी प्रत्येक दलित वस्तीला सन १९९१ पासून रु.५,००,०००/- (रुपये पाच लाख फक्त) इतके अनुदान मंजूर करण्यात येत होते. शासन निर्णय, दिनांक १४.११.२००८ अन्वये दलित वस्तीच्या लोकसंख्येच्या [illegible] लोकसंख्येच्या प्रमाणात अनुदानाच्या रकमेत वाढ करण्यात आली होती. या योजनेंतर्गत घेण्यात येणारे बांधकाम उदा. अंतर्गत रस्ते, गटार बांधकाम, पाणी पुरवठा,दलित वस्ती अंतर्गत रस्ते, दलित वस्तीला पाणीपुरवठा [illegible] विहिरींची दुरुस्ती, वीज पुरवठा व समाज मंदिर बांधकामांच्या खर्चाची किंमत दिवसेंदिवस वाढत [illegible] तसेच योजनेची उपयोगिता लक्षात घेता, या योजनेंतर्गत दिल्या जाणाऱ्या अनुदानामध्ये वाढ तसेच अन्य सुधारणा करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

<u>**शासन निर्णय:-**</u> दलित वस्ती सुधारणा योजनेच्या [illegible] विचार करुन दलित वस्ती सुधारण्यासाठी लोकसंख्येच्या निकषानुसार जास्तीत जास्त रु. २०,००,[illegible] (रुपये वीस लाख फक्त) अनुदान देण्याबाबत सोबतच्या परिशिष्ट 'अ' मध्ये नमूद केलेल्या अटी व शासनाच्या अधिन राहून सुधारणा करण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यास अनुसरुन प्रत्येक दलित वस्तीला लोकसंख्येच्या प्रमाणात पुढीलप्रमाणे अनुदानाच्या रकमेत वाढ करण्यास शासन मंजूरी देत आहे:-

अ.क्र.	लोकसंख्या	अनुदान रक्कम (रुपये लाखात)
१	१० ते २५	२.०० लाख
२	२६ ते ५०	५.०० लाख
३	५१ ते १००	८.०० लाख
४	१०१ ते १५०	१२.०० लाख
५	१५१ ते ३००	१५.०० लाख
६	३०१ च्या पुढे	२०.०० लाख

२. ही योजना दिनांक १.१२.२०११ पासून अमलात येईल.

Scanned by CamScanner

Scanned by CamScanner

३. दलित वस्ती सुधारणा योजनेंतर्गत करण्यात येणारे बांधकाम ग्रामपंचायत व पंचायत समितीच्या पद्धतीने करण्यात यावे. आयुक्त, समाजकल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. दलित वस्ती सुधारणा योजनेसाठी होणारा खर्च पुढील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व [illegible] करण्यात येणाऱ्या तरतुदीमधून भागविण्यात यावा:-

२२२५- अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण,

०१- अनुसूचित जातीचे कल्याण,

[illegible] योजनांतर्गत योजना, राज्य योजनांतर्गत योजना

([illegible]) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ याच्या

कलम १८७ अन्वये जिल्हा परिषदांना अनुदाने-दलित वस्त्यांची सुधारणा

([illegible])

३१, सहायक अनुदान (वेतनेतर)

५. सदर शासन निर्णय हा ग्रामीण दलित वस्त्यांसाठी असून नागरी दलित वस्त्यांसाठी नगर विकास विभागामार्फत स्वतंत्रपणे कार्यवाही करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुनंदा मो. घड्याळे)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

आयुक्त, समाजकल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्व विभागीय आयुक्त

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखापरिक्षण) महाराष्ट्र-१/२ ,मुंबई/नागपूर

[illegible] अधिकारी, जिल्हा परिषद

निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई

[illegible] यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई

सह [illegible] समाजकल्याण (अनुसूचित जाती उपयोजना),महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्व [illegible] अधिकारी

वित्त [illegible] नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण

सर्व सहायक आयुक्त,समाजकल्याण

सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद

मा. मंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय, मुंबई

मा. राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई

मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक,मंत्रालय, मुंबई

ग्रामविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

[illegible] अधिकारी (अर्थसंकल्प), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,मंत्रालय, मुंबई

[illegible]

[illegible] यांना विनंती करण्यात येते की, उपरोक्त अनुदानाच्या रकमेतील वाढ [illegible] दलित वस्ती सुधारणा योजनेच्या [illegible] अंमलबजावणीसाठी स्वतंत्र शासन निर्णय निर्गमि[illegible] करावा.

[illegible]

Scanned by CamScanner

Scanned by CamScanner

परिशिष्ट अ

शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
क्रमांक:-दवसु-२०१[illegible]/प्र.क्र.[illegible] दिनांक [illegible]/१२/२०११

दलित वस्ती सुधारणा योजनेतर्गत [illegible] वाढ करणेबाबत

अ.क्र.	मुद्दा	बदल
१	योजनेच्या नावात बदल	योजनेचे नाव *दलित वस्ती सुधार योजना* ऐवजी *अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्तीचा विकास करणे.* असे असावे.
२	दलित वस्तीची लोकसंख्या	सदरहू वस्ती घोषित करण्याचे निकष अधिक स्पष्ट असावेत. लोकसंख्येमध्ये दरवर्षी बदल होणार हे लक्षात घेता अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्तीतील लोकसंख्येची नोंदणी करताना जनगणनेच्या निकषाबरोबर या वस्तीमध्ये असलेली प्रत्यक्ष लोकसंख्या लक्षात घेऊन, त्याप्रमाणे ग्राम सभेने ठराव पारित करावा व तो ग्राम पंचायतीकडे पाठविण्याची कार्यवाही करावी. त्यानंतर अशा अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्तीची तपासणी करुन,आवश्यक दुरुस्तीनंतर पंचायत समितीचा संकलित प्रस्ताव जिल्हा समितीकडे पाठविण्याचे अधिकार गट विकास अधिका-यांना असावेत.
३	योजनेअंतर्गत घ्यावयाची कामे	पाणी पुरवठ्याची कामे,मलनिस्सारण, वीज, गटर बांधणे, अंतर्गत रस्ते, पोचरस्ते, पर्जन्य [illegible] (Rain Water Harvesting), इ. कामे प्राधान्याने घ्यावीत व [illegible] सर्व वस्त्यांमधील मुलभूत सुविधांची कामे झाल्यानंतर समाजमंदिराचे बांधकाम करावे. जातीय ऐक्यता दृष्टीने संपूर्ण गावांसाठी एकच समाजमंदिर असावे व ते सर्व अनुसूचित जाती व नवबौध्द जातीच्या सर्व वस्त्यांना लाभ घेता येईल अशा मोक्याच्या ठिकाणी असावे.
४	पोहोच रस्ते	या योजनेअंतर्गत [illegible] येणारे पोहोच रस्ते गावातील मुख्य रस्त्यापासून जिथपर्यंत अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्त्या आहेत तिथपर्यंत घेण्यात यावेत.
५	समाजमंदिराबाबत	अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्तीचा विकास करणे या योजनेअंतर्गत घ्यावयाच्या समाज मंदिराच्या बांधकामासाठी Type Plan निश्चित करुन त्याची बांधकाम मर्यादा रु.७.०० लाख करावी. समाज मंदिराचे बांधकाम झाल्यानंतर ते सुस्थितीत ठेवण्याची जबाबदारी ग्राम पंचायतीवर राहील. समाजमंदिराची दैनंदिन देखभाल व स्वच्छता रहावी यासाठी हे समाजमंदिर खाजगी कार्यक्रमासाठी नाममात्र भाड्याने देता येईल. हे भाडे किती असावे याबाबत ग्रामपंचायतीने निर्णय घेऊन ते वसुल करावे. त्यांचे स्वतंत्र खाते ठेवुन, त्यातुन दैनंदिन देखभाल व स्वच्छतेचा खर्च भागविण्यात यावा. परंतु ५ वर्षानी रु. १.०० लाख पर्यंत दुरुस्ती करता येईल.हा दुरुस्ती खर्च अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्तीचा विकास करणे या योजनेसाठी [illegible] निधीतून भागविण्यात यावा.

एच-२४१७ -२

Scanned by CamScanner

Scanned by CamScanner

अ.क्र.	मुद्दा	बदल
६	सामाजिक न्याय विभागाच्या नामफलकाबाबत	अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांच्या वस्तींचा विकास करणे या योजनेअंतर्गत घेण्यात आलेल्या कामांचा सविस्तर तपशील व झालेला खर्च याची माहिती देण्यासाठी कोनशिला /नामफलक बसविण्यात यावा.
७	कामाच्या निवडीचे अधिकार	या योजनेंतर्गत करावयाच्या कामांचा ग्रामपंचायतीकडून प्राप्त झालेला प्राधान्यक्रम व निकष लक्षात घेऊन कामांची निवड करण्याचे पुर्ण अधिकार मुख्य/अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीला असतील. [illegible] कार्यकारी अभियंता,जिल्हा परिषद , मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी व संबंधित पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी सदस्य राहतील. जिल्हा परिषदेचे समाज कल्याण अधिकारी हे सदस्य सचिव राहतील.
८	प्रशासकीय मंजूरी	कामांना प्रशासकीय मंजूरी देण्याचे अधिकार अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना जिल्हा परिषद व पंचायत समितीच्या अधिनियमानुसार असतील.
९	दलित वस्तीच्या कामाचे नियंत्रण	कामावर प्राथमिक नियंत्रण पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी ,संबधित उप अभियंता व जिल्हा परिषदेचे कार्यकारी अभियंता यांचेकडे राहील. कामाची निवड प्रशासकीय मान्यतेची कार्यवाही व निधी वितरण प्रत्येक आर्थिक वर्षाच्या सप्टेंबर महिना अखेर पुर्ण व्हावी व शक्यतो कामे त्याच आर्थिक वर्षात पूर्ण व्हावीत. कोणत्याही परिस्थितीत कामे मंजुर केल्यापासून एक वर्षाच्या आंत संबंधित ग्रामसेवकाच्या साहाय्याने ग्रामपंचायतीमार्फत पुर्ण करण्याची जबाबदारी त्या त्या तालुक्याच्या गट विकास अधिकाऱ्याची राहील. गावातील काम अपूर्ण राहिल्यास, त्या ग्राम पंचायतीला पुढील २ वर्षाकरिता निधी देण्यात येऊ नये.
१०	दलित वस्ती निधी वाटप करतानाचा प्राधान्यक्रम	या योजने अंतर्गत कामे घेताना खालीलप्रमाणे प्राधान्यक्रम द्यावा:- - गावांतील ज्या वस्त्यांना अद्यापी काहीच लाभ दिला नाही अशा वस्त्या - जादा अनुदानाच्या लाभ देणे बाकी आहे अशा वस्त्या - एकदा लाभ दिलेल्या वस्त्या व - दोनदा लाभ दिलेल्या वस्त्या बऱ्याच वेळा लोकप्रतिनिधी एकाच गावांला किंवा वस्तीला सलग वर्षात लाभ मिळावा यासाठी आग्रही असतात. त्यामुळे प्राधान्य क्रमाने गावांना/वस्त्यांना लाभ देता येत नाही. याकरिता वरील प्रमाणे प्राधान्य क्रमानेच कामे करावीत
		प्राधान्य क्रम देणेसाठी गट विकास अधिकारी यांनी त्यांच्या तालुक्यातील सर्व गावांची प्राधान्य क्रमाने यादी तयार करुन जिल्हा कार्यालयास सादर करावी व त्यानुसारच परिपुर्ण प्रस्ताव कार्यालयास सादर करावेत.

[illegible] -२३

Scanned by CamScanner

Scanned by CamScanner

अ.क्र.	मुद्दा	बदल
		या योजनेअंतर्गत घेण्यात येणा-या कामांसाठी निधीचे वाटप करताना अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्या साहाय्याने तालुकानिहाय अनुसुचीत जाती /नवबौध्द घटकांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात करावे.
११	दलित वस्ती निधी वितरित करावयाची कार्यपध्दती	ज्या कामांना मंजुरी दिली आहे त्या कामांचा ९० टक्के निधी गट विकास अधिका-यांना वितरित करावा. ग्रामपंचायतीला उपलब्ध करुन दिलेली रक्कम ग्राम सेवक व गट विकास अधिकारी यांच्या संयुक्त खात्यामध्ये ठेवावी. काम सुरु करण्यापूर्वी २५% रक्कम प्रथम अदा करावी व तद्नंतर प्रत्यक्षात पूर्ण झालेल्या कामाचे मूल्यांकन करुन त्या त्या प्रमाणात रक्कम अदा करावी. उदा. २५%,५०% व ७५%. ९०% रक्कम अदा केल्यानंतर जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी कामाची पाहणी करुन १००% काम पूर्ण झाल्याचे प्रमाणपत्र दिल्यानंतर उर्वरित १०% रक्कम ग्रामपंचायतीस अदा करावी.
१२	कामे देण्याबाबतच्या सूचना	दलित वस्तीतील कामे करण्यासाठी ग्रामपंचायतीकडून अनुसुचीत जाती /नवबौध्द घटकांतील सुशिक्षित बेरोजगार अभियंते तसेच अनुसुचीत जाती /नवबौध्द घटकांचे लोक सदस्य असलेल्या मजूर सोसायटयांची निवड करण्यात यावी.

*****

Scanned by CamScanner

Scanned by CamScanner